

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)

CURS 2n ESO

Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

1. Competències clau associades a la vostra matèria

Competències clau	Sí/No
1. Comunicació lingüística	Sí
2. Matemàtica, en ciència i tecnologia	Sí
3. Digital	Sí
4. Aprendre a aprendre	Sí
5. Socials i cíviques	Sí
6. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor	Sí
7. Consciència i expressions culturals	Sí

2. Objectius

1. Emprar sempre, tant el professorat com l'alumnat, la llengua catalana a nivell oral i escrit d'acord amb la normativa i el Projecte Lingüístic de Centre.
2. Identificar els processos i els mecanismes dels fets polítics, econòmics i culturals i les relacions que s'estableixen entre aquests. Emprar aquest coneixement per comprendre les causes que expliquen l'evolució de les societats i els seus problemes més rellevants.
3. *Identificar, localitzar i analitzar, a diferents escales, els elements bàsics del medi físic i les interaccions entre aquests elements i els grups humans a l'hora d'emprar l'espai i els recursos. Valorar les conseqüències de tipus econòmic, social, cultural, polític i mediambiental d'aquestes interaccions. Conèixer la problemàtica específica de l'ús dels recursos a les Illes Balears.
4. *Comprendre el territori com el resultat de la interacció de les societats amb el medi que organitzen i en el qual es desenvolupen.
5. Conèixer, localitzar i comprendre les característiques bàsiques de la diversitat geogràfica del món i de les grans àrees socioeconòmiques, culturals i polítiques, així com els trets físics i humans del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears.
6. Identificar i localitzar en el temps i en l'espai els processos i els esdeveniments històrics rellevants de la història del món, d'Europa, d'Espanya i de les Illes Balears a fi d'adquirir una perspectiva global de l'evolució de la humanitat amb un marc cronològic precís.
7. *Valorar i respectar el patrimoni natural, històric, lingüístic, cultural i artístic del món, d'Europa, d'Espanya i, especialment, de les Illes Balears.
8. Comprendre els elements tècnics bàsics que caracteritzen la realitat social, cultural i històrica de les manifestacions artístiques, amb la finalitat de valorar i respectar el patrimoni natural, històric, cultural i artístic i assumir actituds positives cap a la defensa i la conservació d'aquest patrimoni, especialment el de les Illes Balears.
9. *Adquirir i emprar el vocabulari específic de geografia i història i incorporar-lo al vocabulari habitual, a fi d'augmentar la precisió en l'ús del llenguatge i millorar la comunicació.
10. Cercar, seleccionar, comprendre i relacionar, amb els mètodes i les tècniques propis de la geografia i la història, informació de tipus verbal, gràfic, icònic, estadístic i cartogràfic procedent de

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)

CURS 2n ESO

Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

fonts diverses, incloent-hi l'entorn físic i social, les biblioteques, els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació i la comunicació; tractar aquesta informació d'acord amb la finalitat que es persegueix i comunicar-la als altres de forma organitzada i intel·ligible.

11. *Dur a terme tasques en grup i participar en debats amb una actitud constructiva, crítica i tolerant, fonamentant adequadament les opinions i valorant el diàleg com una via necessària per solucionar els problemes humans i socials.
12. Conèixer el funcionament de les societats democràtiques, apreciar-ne els valors i les bases fonamentals, valorar els drets i les llibertats com un assoliment irrenunciable i una condició necessària per a la pau, denunciar actituds i situacions discriminatòries i injustes i mostrar-se solidaris amb els pobles, els grups socials i les persones privats dels seus drets o dels recursos econòmics necessaris.
13. Valorar i respectar la diversitat cultural i ser respectuós i tolerant amb cultures i opinions que no coincideixen amb les pròpies.

Els objectius marcats amb * es tracten als diferents projectes de 2n.

3. Continguts

- *L'edat mitjana. Concepte d'*edat mitjana* i subetapes: alta, plena i baixa edat mitjana
- Els regnes germànics i l'Imperi bizantí (Orient).
- El feudalisme.
- L'islam i el procés d'unificació dels pobles musulmans.
- L'evolució dels regnes cristians i musulmans.
- L'expansió comercial europea i la recuperació de les ciutats.
- *L'art romànic, el gòtic i l'islàmic. Art gòtic mallorquí (arquitectura religiosa i civil).
- La crisi de la baixa edat mitjana: la pesta negra i les conseqüències que se'n deriven.
- Al-Àndalus: els regnes de taifes. Els regnes d'Aragó i de Castella.
- L'edat moderna: el Renaixement i l'humanisme, abast posterior.
- Els descobriments geogràfics: Castella i Portugal. Conquesta i colonització d'Amèrica.
- Les monarquies modernes. La unió dinàstica de Castella i Aragó.
- Els Àustria i les seves polítiques: Carles V i Felip II. Les guerres de religió, les reformes protestants i la Contrareforma catòlica.
- L'art Barroc.

Els continguts marcats amb * es tracten als diferents projectes de 2n.

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)	
CURS 2n ESO	Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

4. Temporalització

1a avaluació	1. Repàs a la introducció a la història 2. L'inici de l'Edat Mitjana 3. L'Europa feudal. El Romànic
2a avaluació	4. El desenvolupament de les ciutats a l'Edat Mitjana. El Gòtic 5. Al Àndalus i els regnes cristians
3a avaluació	6. L'inici de l'Edat Moderna. Les grans exploracions oceàniques 7. El canvi cultural: l'Humanisme, la Reforma i el Renaixement 8. La formació i la crisi de l'Imperi espanyol. El Barroc

5. Enfocaments metodològics

Metodologies actives	Utilitzo les marcades amb una x
<i>Treball cooperatiu:</i> - Estructures - Dinàmiques - Quadern d'equip	x
<i>Treball per projectes</i>	
<i>Gamificació (especifica quins)</i>	
<i>Tasques enriquides</i>	x
<i>Rutines de pensament</i>	x
<i>Aprenentatge basat en problemes, reptes</i>	x
<i>Flipped Classroom</i>	x
<i>Altres (especifica)</i>	

Si alguna cosa ha de facilitar la nostra pràctica docent per assolir les competències bàsiques aquesta ha de ser la metodologia. Es tracta de facilitar-nos la tasca docent dins l'aula, que tots sabem que és complicada a causa de l'heterogeneïtat del nostre alumnat.

Per concretar l'enfocament metodològic podríem tractar els següents apartats:

- Disseny de les activitats (dins els distints blocs temàtics) per atendre els diferents nivells d'aprenentatge.
- Organització del temps i dels espais

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)	
CURS 2n ESO	Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

- Tractament de les TIC
- Tractament de la lectura
- Materials i recursos didàctics.

A partir de les pautes que ens ha proporcionat el departament d'Orientació relatives a l'estímul de l'eficàcia del grup, i de l'esborrany de concreció curricular del centre, es procurarà, en el treball a l'aula:

- a) Anticipar els objectius amb la finalitat que els alumnes posin la intenció en el seu assoliment presentant les tasques per avançat.
- b) Un mètode de treball consensuat, que sigui clar i concís, per a facilitar que els alumnes es comprometin amb ell.
- c) Seqüenciació i limitació temporal de les diferents accions del grup, a cada sessió: presa de contacte; coneixements dels continguts; i planificació i avaluació de l'acció personal.
- d) Per activar l'eficàcia del grup també es procurarà, segons la disponibilitat dels grups, introduir el joc de caràcter competitiu, per animar l'activitat del grup.(kahoot)
- e) Es procurarà diversificar les activitats en el seu grau de dificultat, ja siguin individuals com de grup i de dinàmica de grup, sempre supeditats a la situació de cada moment
- f) .L'alumnat disposarà d'un classroom amb les presentacions i activitats que es faran durant el curs.

Metodologies actives	Utilitzo les marcades amb una x
<i>Treball cooperatiu:</i> - Estructures - Dinàmiques - Quadern d'equip	
<i>Treball per projectes</i>	
<i>Gamificació (especifica quins)</i>	
<i>Tasques enriquides</i>	x
<i>Rutines de pensament</i>	x
<i>Aprenentatge basat en problemes, reptes</i>	x
<i>Flipped Classroom</i>	
<i>Altres (especifica)</i>	

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)	
CURS 2n ESO	Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

6. Avaluació

És un procés imprescindible dins l'àmbit de l'aprenentatge de l'alumnat. L'avaluació serà continuada durant tot el curs, entès el concepte de continuada com a l'observació i valoració global de l'alumnat al llarg de tot l'any, de la seva evolució i rendiment. Es valoraran moltíssim les circumstàncies individuals de cada alumne/a, així com el seu grau d'esforç i compromís per l'àrea. Per avaluar com va avançant el curs s'empraran enquestes, per a saber l'opinió dels alumnes, s'utilitzarà el quadern de professor per comparar-lo amb la temporització de la programació, a més a més de la memòria del departament. En ella es farà una reflexió de com ha anat el curs.

6.1. Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable

1. Que l'alumne s'expressi amb un català propi del nivell educatiu tant oral com escrit.
2. Identificar, anomenar i classificar fonts històriques.
  - 2.1. Anomena i identifica quatre classes de fonts històriques.
  - 2.2. Comprèn que la història no es pot escriure sense fonts, ja siguin restes materials o fonts textuals.
3. Explicar les característiques de cada temps històric i certs esdeveniments que han determinat canvis fonamentals en el rumb de la història i distingir períodes que en faciliten l'estudi i la interpretació.
  - 3.1. Ordena temporalment alguns fets històrics i altres fets rellevants utilitzant les nocions bàsiques de successió, durada i simultaneïtat.
4. Elaborar diversos tipus d'eixos cronològics.
15. Caracteritzar l'alta edat mitjana a Europa i reconèixer la dificultat que suposa la falta de fonts històriques en aquest període.
  - 15.1. Utilitza les fonts històriques i entén els límits del que es pot escriure sobre el passat.
16. Explicar l'organització feudal i quines conseqüències té.
  - 16.1. Caracteritza la societat feudal i les relacions entre senyors i camperols.
17. Analitzar l'evolució dels regnes cristians i musulmans en els aspectes socioeconòmics, polítics i culturals.
  - 17.1. Comprèn els orígens de l'islam i l'abast que té posteriorment.
  - 17.2. Explica la importància d'al-Àndalus a l'edat mitjana.
18. Entendre els processos relatius a les conquestes i la repoblació dels regnes cristians a la península Ibèrica i les relacions que mantenen amb al-Àndalus.
  - 18.1. Interpreta mapes que descriuen els processos de conquesta i repoblació cristianes a la península Ibèrica.
  - 18.2. Explica la importància del Camí de Sant Jaume.
19. Comprendre les funcions diverses de l'art a l'edat mitjana.
  - 19.1. Descriu característiques de l'art romànic, del gòtic i de l'islàmic.
20. Entendre el concepte de crisi i les conseqüències econòmiques i socials que té.
  - 20.1. Comprèn l'impacte d'una crisi demogràfica i econòmica en les societats medievals europees.
21. Comprendre la significació històrica de l'etapa del Renaixement a Europa.

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)	
CURS 2n ESO	Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

21.1. Distingeix diferents maneres de periodització històrica: edat moderna, Renaixement, barroc, absolutisme.

22. Relacionar l'abast de la nova mirada dels humanistes, dels artistes i dels científics del Renaixement amb etapes anteriors i posteriors.

22.1. Identifica trets del Renaixement i de l'humanisme en la història europea a partir de diferent tipus de fonts històriques.

22.2. Coneix obres i el llegat d'artistes, humanistes i científics de l'època.

33. Analitzar el regnat dels Reis Catòlics com una etapa de transició entre l'edat mitjana i l'edat moderna.

23.1. Coneix els principals fets de l'expansió d'Aragó i de Castella pel món.

24. Entendre els processos de conquesta i colonització i les conseqüències que se'n deriven.

24.1. Explica les diferents causes que varen conduir els europeus a descobrir Amèrica, a conquerir-la i a colonitzar-la.

24.2. Valora interpretacions conflictives sobre la conquesta i la colonització d'Amèrica.

25. Comprendre la diferència entre els regnes medievals i les monarquies modernes.

25.1. Distingeix les característiques de règims monàrquics autoritaris, parlamentaris i absoluts.

26. Conèixer trets de les polítiques internes i les relacions exteriors dels segles XVI i XVII a Europa.

26.1. Analitza les relacions entre els regnes europeus que condueixen a guerres com la dels Trenta Anys.

27. Conèixer la importància d'alguns autors i obres d'aquests segles.

27.1. Analitza obres o fragments d'obres d'alguns autors d'aquesta època en el context en què varen ser creades.

28. Conèixer la importància de l'art barroc a Europa i a Amèrica. Usar el vocabulari històric amb precisió i inserir-lo en el context adequat.

28.1. Identifica obres significatives de l'art barroc.

6.2. Procediments d'avaluació

1. L'assistència a classe i la puntualitat són obligatòries. La reiteració de retards i de faltes injustificades repercuteix en les qualificacions.

2. En les proves escrites que es faran periòdicament, després de cada unitat didàctica, es valorarà:

- Les respostes s'han de redactar de manera clara, ordenada i estructurada.

- L'ús correcte del vocabulari específic de les Ciències Socials.

- La capacitat de determinar causes i conseqüències dels fenòmens històrics o geogràfics treballats.

- Elaboració, anàlisi i comentari d'eixos cronològics, gràfics, taules estadístiques, mapes, textos, etc.

- La qualificació final tindrà en compte una redacció acurada i sense faltes d'ortografia. Es valoren negativament les faltes d'expressió i ortografia, del tal manera que pot arribar a modificar la nota final de l'avaluació. Cada falta restarà 0'05 punts fins un màxim d'1 punt per examen.

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)	
CURS 2n ESO	Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

- S'ha de justificar convenientment la no assistència a un examen prèviament fixat. Si un/a alumne/a falta de manera justificada, per un motiu justificable, ha de parlar amb el professor el primer dia que s'incorpori a les classes. En cas de no justificar adequadament la falta, la nota de l'examen serà un 0.

3. Revisió del quadern de classe. El quadern és la principal eina de treball. Periòdicament es revisarà el quadern que en tot moment haurà d'estar complet, ha d'incloure totes les activitats i fulls i ha d'estar ordenat i correctament presentat.

4. Observació, valoració i registre de la participació, implicació, i compromís dels alumnes en els treballs de grup, tallers, jocs de rol, exposicions orals, recerques d'ampliació. També es registren, en el quadern de classe del professor, les incidències, l'actitud i la participació a l'aula. Els problemes reiterats d'actitud impediran a l'alumne/a aprovar l'assignatura.

El plagi als treballs o copiar a les proves d'avaluació serà qualificat amb un 0.

5. Si es programen sortides, és obligatori participar-hi, ja que estan incloses al contingut del temari. Per tant, aquestes també seran avaluable.

6.3. Criteris de qualificació

Per **aprovar cada avaluació** és imprescindible: tenir totes les tasques i el quadern lliurats, i obtenir una mitjana aritmètica de 5 o més en l'avaluació de les proves escrites i les tasques, i una actitud i comportament adequats. **La nota final de curs** serà el resultat de la mitjana aritmètica de les tres avaluacions. També es valorarà que la progressió dels alumnes hagi estat positiva, i el seu rendiment i actitud hagi millorat al llarg del curs i, si cal, s'haurà de superar una prova oral o escrita específica.

La qualificació de cada avaluació, i de final de curs, valorarà les proves escrites, les tasques, treballs, actitud i comportament, de la manera següent:

- Geografia i història: 80 % (proves d'avaluació: 60 %; feina i actitud: 40 %)
- Nota de Projectes: 20 %

En cas de no assolir l'aprobat pel juny, l'alumne podrà recuperar mitjançant la presentació de tota la tasca encomanada pel professor i la superació d'una prova escrita de **recuperació a l'avaluació extraordinària**. Cada alumne rebrà un full amb la informació necessària sobre el seu procés de recuperació.

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geografia i Història)	
CURS 2n ESO	Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

6.4. Recuperació de les pendents

La recuperació de cursos anteriors consta de dues possibilitats , una dependrà de què els alumnes aprovin les dues avaluacions del curs vigent i l'entrega d'un dossier obligatori i si no han aprovat les dues primeres avaluacions s'hauran d'examinar de tot el temari i entregar el dossier a les convocatòries pertinents.Des del departament s'informarà al llarg del curs de com poden recuperar Geografia i Història.

6.5. Eines d'avaluació

Eines d'avaluació	Marca amb una x
Rúbriques	X
Carpeta d'aprenentatge	
Mapes mentals	X
Rutines de pensament	X
Diari de camp	
Portafoli	
Coavaluació	X
Qüestionaris	X
Altres (especifica)	

7. Mesures de reforç i suport

Es duran a terme activitats amb diferents grau de complexitat per donar atenció a la diversitat.

Entre les activitats programades cal destacar (concretar en funció de la matèria):

- L'avaluació inicial per constatar el nivell dels alumnes,
- El disseny d'activitats molt diverses per arribar als alumnes amb diferents estils d'aprenentatge i que indiquin la manera que l'alumne/a percep i interacciona (videos, esquemes, imatges, petits projectes, treball cooperatiu, mapes conceptuals, portafolis,...).
- L'adaptació de les activitats al nivell curricular de cada alumne/a, des de les altes capacitats a les necessitats educatives especials.

PROGRAMACIÓ DE L'ÀREA: CIÈNCIES SOCIALS (Geeografia i Història)	
CURS 2n ESO	Professors que l'imparteixen: Antoni Cardell, Marina Gómez i Jaume Tugores.

Les mesures de reforç i suport programades estaran relacionades amb la metodologia especificades a l'apartat 5 de metodologia.

Les particularitats de cada alumne es detallaran a l'informe NESE.

8. Sortides didàctiques, activitats extraescolars, projectes interdisciplinars

- El departament de Ciències Socials va cedir una hora per desenvolupar els diferents projectes interdisciplinars que es fan al centre, un d'ells relacionats amb l'Edat Mitjana.
- Sortida prevista a la Seu de Palma a finals del segon trimestre per tractar el tema de l'art Gòtic.
- Taller al centre sobre l'Edat Mitjana (Porta Murada), a càrrec de l'equip Engranatges, inclòs a l'oferta del programa Viu la Cultura. Realització durant el segon trimestre.